

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibvs Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

18. De voti commutatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

comprobendam. Nam si Abbatius esset dissol-
uendi vota in his, in quibus ei Monachus minimè
subijcitur, eidem quoque ius esset votum eiusmo-
di rescindendi.

Mihi tamen aliter videtur dicendum, nempe
id voti non posse ab Abbate relaxari, non quod
cetera non possit, sed quia ius canonicum expres-
sim hoc ab Abbatis potestate exceptum esse con-
stituit. Nam concedit Monachis liberum transi-
tum ad seuerius, & durius vitæ Monasticæ inflit-
tum, petito saltem, licet non obtento Abbatis
consensu. *cap. Licet. de regularibus.* Quod si Abbati
tantum iuris esset, & potestatis, hoc votum scilicet
pro nutu suo relaxandi, gradum profecto, &
transitum ad arctiorem Religionem intercluderet,
& spem, ac liberam facultatem transeundi
præcideret.

Decimononò quæritur, An si Monachus voueat
aliquid ad tempus, quo erit extra Abbatis, cui sub-
est, potestatem, persoluendum, possit, in cuius
nunc est potestate, dissoluere? Quidam id negant,
argumento à simili permoti. Supra enim diximus
nequire dominii, aut maritum vota relaxare ser-
ui, vel vxoris tempore libertatis implenda. Ve-
rùm mihi certè magis placet aliorum sententia,
asserentium non idem iuris esse in huiusmodi votis
Monachorum, quod iuris est in votis serui, &
vxoris. Et Monachum in hoc potius filio impube-
ri comparari: ita ut, sicut iure patet vota filij ante
decimum quartum annum rescindi, etiam si fi-
lius iusta, & recta conscientia ea vouerit post an-
nos pubertatis exoluenda; sicut etiam Abbas pari-
ratione, & iure Monachi similia vota dissoluat.
Pater dissoluit vota filij, quia voluitas filij eo tem-
pore imperfecta censetur. Abbas potest vota Mo-
nachi irrita facere, quia voluntas Monachi est
Abbati in omnibus subiecta.

Vigesimò quæritur, An vota Nouitiorum ab
Abbate iura conscientia dissolui, & dirimi que-
ant? Respondet Nauar. in *Manu. c. 12. m. 65.* non posse:
quia Nouitij nondum sunt in Religioforum sodali-
tate cooptrati: asserit tamè, Abbatem posse ea vo-
ta suspendere toto eo tempore, quo sunt nouitij, nã
iusta subest causa, ex qua ad tempus eiusmodi vo-
ta differantur. Quæ sententia alijs non omni ex
parte probatur: Aut enim, inquit, vota Nouitij
facta sunt ante ingressum in Religionem, & in hæc
nihil iuris, & potestatis Superior habet, quod at-
tinet ad facultatem ea vota irrita reddendi, aut post
ingressum: quæ rursus, aut Superioris potestatem
aliqua ex parte impediunt, & rescindi, ac dissol-
ui queunt ab Abbate: quoniam Nouitius, dum pro-
batur, Religionis Præfecto subijcitur: aut nihil
impediunt, & hæc rescindi non possunt. Item a-
iunt: Si Nouitius votum fecerit, & illud retulerit
ad tempus, quo sui iuris extra Religionem erit in Re-
ligiosa vitâ non perseverans, irritum reddere Super-
ior non poterit, ut ex dictis facile constat. Ego cû
Nauarro dicendum existimo, vota Nouitij in vni-
uersum, siue personalia sint, siue realia, irrita fieri
per Superiorem non posse, quia nullum in ea ius
Superior habet: sed vel suspenduntur, & differuntur
ad tempus, eo quod dum Nouitius probatur,
impleri cõmodè nequeunt: vel in ipso probatio-
nis, & tyrociniij tempore exolui debent, eo quod
nihil Nouitio obesse videatur. *Sylu. voti. 4. q. 7. d. 3.*

Vigesimoprimum quæritur, An vota, quæ aliquis
ante monasticam vitam susceptam fecerat, hoc
est, ante ingressum in Religionem, Abbatis aucto-
ritate dissolui queant? Respondet, dum Nouitius
est, ea vota ipso iure, quasi sopita esse, & ad tem-
pus dilata, si vna cum Religionis instituto seruari
nequeunt, qualia sunt aliqua vota personalia
ie iuniorum, vel peregrinationum: secus imple-
ri debere, qualia sunt aliqua vota realia de ele-
mosynis in vfus pauperum largiendis. *Idem Sylu.
votum. 4. quest. 7. versic. Tertium secundum Archiepiscopum.*
Solenni verò professione Religionis emissa,
omnia vota personalia finiuntur, & cessant, quoniam
in ipsum Religionis votum perpetui, communi
iure commutantur, & *Scripturæ, de voto, & vo-
ti redempt. vt capite sequenti apparebit.*

Caput XVIII.

De Votorum Commutatione:

PRIMO quæritur, An Superioris potestas, &
auctoritas requiratur ad commutandum vo-
tum in maius, præstantiusque bonum? Non voca-
tur in dubium absolute, & simpliciter, an in com-
mutatione votorum Superioris auctoritas sit ne-
cessaria: nam S. Thomas 2. 2. quest. 88. art. 12. aperte,
& clarè respondet in hunc modum: *Votum, est Pro-
missio Deo facta de aliquo, quod si Deo acceptum. Quid sit
autem in aliqua promissione acceptum ei, cui promittitur, ex
eius pendet arbitrio. Prælati autem in Ecclesia gerit vicem
Dei; & ideo in commutatione, vel dispensatione votorum
requiritur Prælati auctoritas, quæ in persona Dei determi-
net, quid sit Deo acceptum.* Hæc Sæctus Thomas: Idem
prorsus ait Richardus 4. dist. 38. art. 8. quest. 1. Idem
etiam docet Bonauentura in 4. dist. 38. art. 2. quest. 2.
Quod ergo quæritur est, an ad commutandũ vo-
tum in id, quod certò, & euidenter est præstantius,
& maius bonum, requiratur Superioris auctori-
tas? Duæ sunt opiniones: Prima docens, quando
votum reddi, & seruari potest vna cõ eo, in quod
commutatur, requiri eiusmodi auctoritatem, li-
cèt certò constet esse maius bonum id, cum quo
votum permutatur; nisi illud sit votum Religio-
nis perpetuum: quam sententiã videntur Cano-
nici iuris interpretes tueri, Innocentius, inquam
Hostiensis, Ioannes Andreas, Abbas, Imola, Anto-
nius Butrius, Felinus in c. *Peruenit. 2. de iureiur.* quos
citatur, & sequitur Syluester *votum. 4. quest. 7. versic. 2.*
& idem sentit Goffredus, teste Syluestro: Eorum
ratio hæc est, quia si quis vouerit seruiturum se in
aliqua hospitali domo, nequit propria auctoritate
commutare in aliud votũ, quo se Deo obstrin-
gat ad seruiendum in alia pauperiori domo, &
laboriosiori: aut si voueat certam peregrinatio-
nem, nequit permutari cum alia, licèt religio-
siori, sanctiorique: aut si voueat daturum se ele-
mosynam certis pauperibus, ei non licet permutare
cũ alia, quæ detur egenis maiori inopia pres-
sis. Nec item qui vouit ingressum in laxiorem Re-
ligionem, potest sua auctoritate mutare in ingres-
sum ad arctiorem. Deindè, nemo potest in sua cau-
sa esse iudex. Item, nemo vtitur iurisdictione in
seipsum; at votum sine iurisdictione mutari non
potest.

Secunda opinio negat eiusmodi auctoritatem
requiri, quando certò, & euidenter patet maius

esse bonum, in quod votum commutatur. Sic opinantur Angelus *Votum*, 4. *quest.* 2. ad finem. Sotus libro 7. de *Iustitia* q. 4. artic. 3. Caietanus 22. q. 88. artic. 12. *et in Summa*, *Votum*. Covarruvias in cap. *Quamvis pactum*, de *Pact* in 6. part. 1. §. 3. numer. 4. Maior in quarto *distin.* 38. *quest.* 3. *vers.* Tercio arguitur. Armilla *votum*, num. 14. Navarrus in *Manuali* cap. 12. num. 75. Omnes vero conveniunt, necessariam esse Superioris potestatem, & auctoritatem quandocunque dubitatur, sit *ne* maius bonum id, in quod votum commutatur, an secus.

Caput igitur propositæ questionis est, quando certo, & evidenter constat esse maius bonum, & quod vna cum voto priori, servari, & præstari potest. Prædicti Auctores omnino inter se dissident. S. Thomas 2. 2. *quest.* 88. art. 12. Richard. in quarto. *distin.* 38. num. 8. q. 1. & Bonaurent. in 4. *distin.* 38. art. 2. q. 2. generatim docent, in commutatione voti, Superioris potestatem, & auctoritatem requiri, quæ decernatur quid Deo sit acceptum, & gratum. Ad cuius rei maiorem intelligentiam annotandum est, vnum esse maius bonum, quæ alterum, dupliciter: Aut quia est maioris virtutis officium, & opus, aut quia continet alterum, & aliquid eo amplius. Exempla pono; precatio ad Deum fusa maius bonum est ieiunio, quoniam est religionis officium, ieiunium verò temperantiæ. Item elemosyna cum sit charitatis opus, præstat ieiunio. In his verò propria auctoritate non potest quisque votum commutare: quoniam vnum sit maius altero, ipsi tamen vouenti non est melius. Vouisti ieiunium, vt carnis voluptates comprimeres; non bene illud commutabis in elemosynas, aut preces. Promisisti te daturum in vsu hospitalis Collegij tunicas, dedisti mille nummos aureos; dubitari non potest, quin promissum exolveris, vouisti Deo duos tresque cereos, proculdubio si offeras vnum calicem aureum, vel argenteum, promissum omnino persolueres: & ideo quando maius bonum ita continet id, quod est minus, vt totum partem, vel vt genus speciem, vel quia illud, & aliquid amplius valet, certi iuris est posse quemque suum votum propria auctoritate commutare, & ita quia in voto, quo quis Religionem proficitur, continetur omne votum, quo quis promittit Deo obsequium ad tempus, & continetur pariter aliquid aliud; ideo omne votum commutatur in votum Religionis perpetuum: & nihil refert, contineat re ipsa vel virtute. Verbi Gratia; Promisisti Deo te daturum certæ Ecclesiæ vnum calicem aureum, dedisti duos calices aureos, votum implèsti, quia qui dat duos calices, dat reuera vnum, quem promissit, & eo plus. Promisisti verò te daturum vnum calicem argenteum, & dedisti aureum, votum exolvisti, quia dedisti aliquid, quod virtute continet primum promissum, & aliquid amplius. Promisisti te daturum duos tresque cereos, dedisti pecuniam, qua emi possunt viginti cerei: aut dedisti vnum calicem argenteum, vel aureum, votum persolvisti, quia dedisti id, quod continet virtute primum promissum, & eo plus. Quare, vt initio dixi, caput *Quæstionis* est, An simpliciter quisque possit suum votum commutare in id, quod certo, & evidenter est maius bonum: tum quia sit vouenti ad voti finem contentuæ cum maius bonum; tum quia Deo sit gratius?

In quo quidem probabiliorẽ iudico secundam sententiam, vt potest luri magis congruentem. Nam in cap. *Peruenit*, secundo de *Iuramentis*, ex Gregorio habemus: Non propositum, aut promissum infringit, qui in melius illud commutat. vbi nulla fit mentio Superioris: at vbi ius non distinguit, nec nos distinguere oportet. Deinde, in cap. *Scriptura*, de *voto*, *et voti redemptio*, ex Alexandro III. refertur: Res ipsa voti a liquidatenus non habetur, qui temporale obsequium in perpetuum noscitur Religionis obseruantiam commutare, vbi Pontifex tanquam rationem ex ipsa rei natura sumptam eam reddit: quia longè maius bonum est perpetua Religiosi instituti obseruatio, quam temporale obsequium, & ex cap. *Sanè* de *Regularibus*, constat, votum de religione laxiori, tunc commutari in religionem arctiorem. Non est etiam dubium, id quod est maius bonum, esse Deo magis acceptum, & gratum, ergo votum in maius bonum commutatum, est Deo gratius, & magis acceptum. Postremò, in cap. *Licet*, de *Penit.* *et venial.* Abbas, Cardinalis, & Ancharanus docent, necessariam esse Superioris auctoritatem, vt qui promissit seruandum se ieiunium per aliquot dies in pane, & aqua, possit vt leguminibus, vel piscibus, aut alijs similibus cibis ad sustentandam naturam. At si hæc necessitas sit certa, & evidens, non est opus vlla Superioris auctoritate. Accedit his quod S. Th. loco citato, solum, ait Superioris auctoritatem in commutandis votis requiri ad decernendum, vtrum hoc, an illud sit Deo magis gratum: ergo cum certo constat magis esse Deo gratum, non requiritur Superioris auctoritas.

Sed obijciunt primæ opinionis auctores id, quod dicitur in l. 2. ff. si certum petatur, *et Iustit. quibus modis tollitur obligatio*. Non liberari ab obligatione debitorem soluentem creditori rem meliorem, nisi soluat, quod debet. Respondeo, non esse idem iuris de homine, quod de Deo. Non enim quo melior est res, est homini utilior, aut gratior: at Deo, quo res est melior, eo ipso est gratior, & magis accepta. Item, obijciunt id, quod habetur in cap. 1. de *voto*, vbi Pontifex ait, *commutatio voti ab eum, qui præsidet, pendet arbitrio*. Respondeo esse necessariam Superioris auctoritatem, quado dubitatur, an sit melior voti commutatio. Deinde obijciunt: Si quis professus fuerit certæ alicuius Religionis institutum, nequit ad arctiorem Religionem transire, nisi petita facultate à Superiori, *et Licet*, de *Regula*. Respondeo: cum quis certam esse Religionem professus, se illi iam tradidit, ac mancipauit, & ideo non potest se ad aliam conferre, præsertim cum Canones, & iura eiusmodi transitum prohibeant, ne fiat temerè, & quadam animi leuitate: & ne dani aliquid patiat ea religio, à qua transit religiosus. Tertio illud opponunt, quod habetur in cap. *Licet*, de *voto*, *et voti redemptio*. vbi decernit Pontifex, non licere alicui sine propria salutis dispendio post votum resiliire. Respondeo, à voto non recedere eum, qui illud in rem meliorem commutat. Demum, sic arguunt: Nemo est in sua causa Index. Item, Nemo iurisdictione in seipsum viuit. Respondeo, quando certo constat, & evidenter maius bonum esse, non opus est Iudicis auctoritate, aut sententia, & iurisdictione, in votis commutandis.

Secundò queritur, An sic necessaria Superioris auctoritas ad commutandum votum in id,

quod

quod est æquale bonum? Quidam iuniores è quibus videtur esse Medi. in sua Instru. Confessor. lib. 1. cap. 14. §. 7. tradiderunt, non esse necessarium, ubi certò, & manifestò confiterit esse bonum æquale: nam eo ipso, id, in quod votum commutatur, est Deo æque gratum, & acceptum. At communis est omnium iuris Pontificij Doctorum, & Summistarum opinio, hanc voti commutationem Superioris auctoritate indigere, etiam cum certò, & euidenter compertum est, votum in æquale bonum permutari. Sic opinari videntur, Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Abbas, Imola, Antonius Butrius, Syluester, Angelus, Conarruias, Caietanus, & alij locis, quaestione Superiori citatis.

Tertio quaeritur, An ad commutanda vota requiratur iusta causa, & legitima? Respondeo, absolute, & simpliciter ad commutandum, iustam, & debitam causam requiri: sed ad commutandum in id, quod certò, & euidenter est melius bonum, non requiri, benè tamè ad commutandum in id, quòd est minus, aut æquale bonum. Sic Abbas, & alij iuriconsulti in cap. 1. de voto, & voti redempt. Ita Sotus inter Theologos, Syluester, & Angelus, alijque Summistæ locis ante productis. **QVAERES**, quæ sint iustæ causæ voti commutandi? S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 10. ad 2. tres in vniuersum assignat, aut enim voti materia effecta est inutilis, aut mala, aut minus bona, talis, inquam, quæ id, quod est maius bonum, impediatur. Quo fit, vt Bonaventura in quarto d. 38. art. 2. q. 2. doceat, maiorem utilitatem, vel vuentis, vel aliorum, iustam esse causam voti permutandi. Si qua item difficultas accideret in voto persoluendo: tum etiam, si probabile periculum imminet peccati, quod nonnulli solent admittere, dum votum sæpe violant. Præterea, si votum factum sit ex subita quadam animi perturbatione, aut leuitate. Hinc est, vt vota sæpe commutentur in aliud bonum, eo quòd res voto promissa reddita sit vouenti difficilior, laboriosior, periculosior. Ad extremum, vsu venit aliquando vt res aliqua facta facilis videatur, licet reuera talis non sit.

Quarto quaeritur, Penes quem sit potestas vota commutandi? Respondeo, Romanum Pontificem vniuersim posse omnia, & omnium Christianorum vbique degentium vota commutare: Episcopos verò, eorum duntaxat quibus præfunt, nec tamen omnia, sed ea tantum, quorum commutatio non est Romano Pontifici reseruata. Qui item in aliquos Pontificiam, hoc est, Episcopalem iurisdictionem habent, eorum vota computare queunt. Insuper ij, qui ex iure, vel Principis auctoritate vice funguntur eorum Superiorum, qui ad id potestatem Ordinariam habent spiritualem. Cuiusmodi sunt Vicepræpositi, Vicerectores, Viceprouinciales, & alij huiusmodi in ijs, quæ spiritualia sunt aliorum locum tenentes. Postremò, ex demandata sibi facultate possunt ij, quibus ad id Romani Pontificis beneficiù conceditur. **QVAERES**, quænam vota commutanda Romano Pontifici referuntur? Respondeo, S. Tho. loco citato, generatim docere, perpetua vota ei referari: quod ideo eum docuisse puto, quia magnæ causæ Romano Pontifici referuantur, cap. Maiores, De Baptismo, & eius effect. at vota perpetua videntur esse ex numero magnarum causarum: Quæ verò perpe-

tua vota S. Thomas appeller, incertum est. Non enim verisimile fit, ipsum credidisse votum peregrinationis, vel ieiunij, vel alterius rei ad vitam faciendæ, à solo Romano Pontifice commutari posse. Quare Caietanus 2. 2. q. 88. art. 10. ait S. Thomam vocasse vota perpetua duntaxat duo, videlicet, Castitatis, & Religionis: tum quia hæc duo per se, & simpliciter sunt perpetua, cætera non item: tum quia hæc duo semel facta seruari perpetuò debent.

Mihi videtur, vota Romano Pontifici reseruata, partim iure, partim vsu, & consuetudine esse quinq; scilicet, votum Castitatis, Religionis, Vitamarinum, Peregrinationis ad sacra limina Apostolorum Petri, & Pauli, in Vrbe, & ad Sæctum Iacobum Compofellanum, vt constat ex constitutione Sixti IIII. Esti Dominici Gregis, de pœnit. & venis. inter Extraneas communes. Votum Vitamarinù, appellatur votum peregrinationis ad Sæctum Domini sepulcrum, & alia sacra Hierosolymæ in primis, & Palestinæ loca inuisenda. Nauarr. de regulari. commen. 1. num. 21. ait prædictis quinque votis hodie additum esse sextum, videlicet votum visitandi gloriosam domum Beatissimæ Virginis Lauretanam, sed illud non probat Nauarrus vel priuilegio, vel testimonio, vel consuetudine, vel canone, aut iure. Quidam aiunt, inter priuilegia à Romanis Pontificibus in illam religiosissimam, & sanctissimam domum collata, vnum esse, vt huiusmodi voti commutatio, vel relaxatio sit Romano Pontifici reseruata. De huiusmodi priuilegio nihil certi habeo, si extat, seruandum esset, sed vsu confirmatum non est.

Quinto quaeritur, An cui confertur facultas permutandi votum, eo ipso conferatur quoque facultas relaxandi, vel absoluedi illud? Respondeo cum Paludano in 4. distin. 38. quæst. 4. art. 3. conclus. 5. minime conferri, quia sunt omnino diuersæ facultates. Nam qui votum relaxat, ex toto obligationem tollit: sed qui commutat, obligationem voti non aufert, sed in aliam materiam conuertit, quod longè minoris est facultatis. Et hæc est sententia communis.

Sexto quaeritur, An cum facultas voti commutandi committitur, & datur alicui, intelligatur concedi facultas commutandi in id, quod est minus bonum, an verò tantummodo in id, quod est æquale? Quidam iuniores, inter quos est Medina in sua Instru. Confessorum lib. 1. cap. 14. §. 7. volunt concedi facultatem commutandi in id, quod est minus: quia alioqui, inquit, parum, aut nihil utilitatis facultas asserret. Deinde, Priuilegia, cum sint beneficia Principis, amplè intelligi debent, non strictè, & præse. Nam in c. Dilecti, de Donationibus, dicitur: In beneficijs plenissima est interpretatio adhibenda. Et in l. Beneficium ff. de Constitutionibus Principum, Beneficium Imperatoris, quod à diuina scilicet eius indulgentia proficitur, plenissimè interpretari debemus. At verum omnino est, quod alij fatentur, non intelligi, demandatam esse facultatem commutandi in id, quod est minus bonum: nam voti commutatio eo ipso, quod fit in id, quod est minus, est voti ex parte relaxatio: ergo qui commutat in id, quod est minus bonum, ex parte voti vinculum soluit, cum tamen facultas commutandi, id minime significet:

quoniam permutatio rerum æqualitatem inter ea, quæ permutantur, requirit. Nec tamen rectè inferas, parum, aut nihil conferre facultatè commutandi votum, quoniam fieri potest, ut commutetur in aliquod, de quo dubitetur, sit nec ne æque bonum. Deinde, cum in æquale bonum propria auctoritate commutatio fieri nequeat, non paruum est beneficium, ut in illud possit commutari auctoritate Sacerdotis, ad sacram peccatorum confessionem audiendam delecti. Neque verò semper Priuilegia omni ex parte amplissimè interpretari debemus, præsertim cum iuri communi derogant. Nam demandata, & commissæ facultas, ad id solummodo restringi, & contrahi debet, quod propriè eius verba significant, nec aliquid de iure communi derogare debet. *e. cum dilectum, de consuetudine.* Aliud enim est, cum priuilegia præter ius commune, aliud verò, cum contra ius conceduntur.

Septimò quæritur, An cui facultas conceditur voti relaxandi, concedi quoque videatur facultas illud commutandi? *Nauarrus in Manuali cap. 12. m. 79.* absolute negat, quia commutandi, & relaxandi vota facultates, sunt omnino inter se diuersæ, & distinctæ, ergo, cui vna conceditur, non eo ipso, conceditur altera. Ad hæc, in priuilegijs, & facultatibus demandatis, & commissis minime locum habet id, quod dicitur: Qui potest, quod maius est, potest & id quod minus est. Quidam hanc Nauarri sententiam confutant, eo quòd *Sotus lib. 7. q. 4. art. 3. Syluester votum 4. q. 3. versi. Secundum. Paludanus in 4. distinct. 38. q. 4. art. 3. conclus. 5.* & alij passim doceat, eum qui potest vota relaxare, posse cõmutare. Caterùm tria mihi probabilius dici posse videntur. Primum est, id quod dicitur. Qui potest vota relaxare, posse & commutare, & è contrario: quam Regulam proponunt Syluester, & Sotus *locis citatis*; locum habere, tantummodo in his, qui iuris auctoritate relaxandi, & commutandi potestatem habent, quales sunt Episcopi, & qui iure, vel consuetudine, vel præscriptione Episcopalem habent iurisdictionem, non autem in ijs, qui commissæ, & demandata sibi commutandi potestate funguntur. Nam ut proximè dixi, in quibus potestas commutandi vota demandatur, non intelligitur concessa potestas relaxandi ea. Alterum est: cui committitur potestas relaxandi votum, ei quoque committitur potestas quodammodo commutandi: quoniam ea Regula iuris: *Qui potest quod maius est, potest quoque id, quod minus est*, locum habet, quando quod minus est, in alio continetur, tanquam pars in toto, aut species in genere: sed commutatio voti, qua commutatur in id, quod minus bonum est, in relaxatione continetur tanquam pars in toto: qui enim potest ex toto relaxare, potest ex parte, nimirum cõmutando in id, quod minus est. Sed qui tantummodo commutat, dissoluit ex parte, non ex toto, cum votum ex vna materia in aliam commutet. Ergo, cui demandatur potestas in totum relaxandi votum, conceditur quoque facultas illud idem commutandi, hoc est, in id, quod minus est bonum, transferendi voti obligationem. Tertium est: *Mihi simpliciter placet Nauarri sententia.* Primò, quia facultates commutandi votum, & relaxandi sunt diuersæ facultates, ergo cui conceditur vna man-

dato alterius, non eo ipso conceditur altera. Secundò, quia commutandi facultas suapte natura intelligitur data ad commutandum in id, quod est æquale bonum. Relaxandi verò facultas est ad votum tollendum, vel ex toto, vel ex parte: certè ad commutandum bonum in id quod est æquale bonum, maior scientia, & cognitio rerum requiritur; quàm ad tollendum simpliciter, vel ad commutandum in id, quod est minus bonum. Ergo non eo ipso, quo tibi datur facultas relaxandi votum, datur facultas cõmutandi. Et hoc est, quod sensit, & dixit Nauarrus, *at ij qui ratione sui muneris habet, ut vota relaxare, & cõmutare queat, veramq; facultatem habent iure suo, & æque possunt vtrumque, non vnum per aliud.*

Octauò quæritur, An votum, quo quis vouit suscipitur se arctius Religionis institutum, possit Episcopi auctoritate in id, quod est laxius, commutari? Quæstionem mouet, quia voti Religionis absolutio, & commutatio est Romano Pontifici referuata, ergo illa fieri ab Episcopo nequit: præsertim cum vsu videatur esse receptum, ut huiusmodi vota non nisi Romani Pontificis beneficio commutentur. Ex altera parte videtur esse quorundam sententia, eiusmodi votum posse ab Episcopo commutari: quod ea ratione conficiunt, quoniam non est votum absolute, & simpliciter Religionis, sed certæ Religionis, nempe arctioris; nec fit commutatio, nisi in alterius, licet minus arctæ Religionis institutum. Videtur itaque illis dicendum: Si quis arctiorem, duriorēque Religionem fuerit professus, non posse tuta conscientia, ad laxiorem Religionem descendere absque Romani Pontificis auctoritate, quia per solemnem professionem Religio ius acquisiuit in Monachum: quod ius Religioni Episcopus adimere, & auferre non potest; est enim res magni momenti, & proinde ad Romanum Pontificem pertinet, ad quem causæ magnæ, & arduæ referuntur. Si verò quis simplex, solummodo asperioris arctiorisque Religionis votum fecerit, hoc est, si vouerit se ingressurum in arctiorem Religionem, videtur, in quantum, illud iure ab Episcopo commutari posse in id, quod est mitius Religionis institutum, eo quòd, ut diximus, non mutat votum simpliciter Religionis, nec mutat in aliud, præter quàm in Religionem: & quia cū in huiusmodi voto promissio tantummodo futuri in Religionem ingressu continetur, Religio nondum in Monachum promittentem ius acquisiuit. Sic Palud. in 4. distinct. 38. quæst. 4. art. 3. conclus. 5. ad finem, quam sequitur Antonius *part. 2. tit. 11. cap. 2. §. 9.* Vnde Syluest. *Votum 4. q. 3. versi. Sextum.* secundum Archiepiscopum Antonium quem citat, sensit eiusmodi votum posse Episcopi auctoritate commutari, quia non est votum simpliciter Religionis. Sed est *anima* quærtendum, Paludanus ita dicit: Si existens in Religione laxiori, voueat Religionem arctiorem se suscipiturum: aut existens in arctiori, velit ad laxiorem transire, posse Episcopum ad vtrumq; facultatem concedere. Hoc quod dicit Paludanus, locum non habet in Religioso professo, qui est per solemne votum Religioni traditus, in quem Religio ius acquisiuit. Item, locum non habet in Religioso, qui est ab Episcopi potestate, & iurisdic-

etione exemptus. Solum locum habet in Religiosis, qui non sint exempti ab Episcopis, quales olim Monachi erant iure communi, & quales sunt multae Sanctimonialia locorum Ordinarijs subiecta. Item, locum habet in laicis sine Clericis nulli Religioni adstrictis, siue Episcopo subiectis.

Nono quaeritur, An quando facultas conceditur ad commutanda vota vi Iubilei, vel Pontificiae Indulgentiae, vel Diplomatis, quae Bulla appellatur, intelligatur concessa tantummodo facultas ea vota commutandi, quae quis fecerat ante Iubileum, vel indulgentiam Pontificiam, An vero etiam protendatur ad ea Vota, quae quis fecit post Iubileum, vel Pontificium Diploma? Duae sunt opiniones, primam tuetur Sotus lib. 7. de iust. quest. 4. artic. 3. facultatem solummodo locum habere in votis antea factis. Secundam defendit Nauarr. in Manual. cap. 12. num. 50. contra Sotum, dicens eam facultatem ad omnia vota se fundere, & extendere, tum priora, tum posteriora, idem quoque docet Corduben. de indulgen. quest. 37. propos. 2. Cui sententiae libenter subscribo, hac ratione permotus: quoniam quemadmodum datur facultas Pontificia ad absolendum a peccatis, censuris, & poenis referuatis, sic etiam dari solet ad commutanda vota: sed facultas data ad soluenda peccata, censuras, & poenas simpliciter, nisi aliud exprimitur, protenditur, & trahitur in vniuersum ad peccata, censuras, & poenas tam ante, quam post Iubileum contractas. Nam ubi Pontifex neque distinguit, neque restringit facultatem, nec nos distinguere, aut restringere debemus. Sic etiam in vniuersum conceditur facultas commutandi vota, ergo ea contrahi, & restringi non potest ad vota tantummodo ante Iubileum facta. **QVAERES**, quando vi, & ratione alicuius Pontificij priuilegij, Diplomaticae, datur facultas commutandi vota in certam aliquam elemosynam, an iure votum in aliam elemosynam, aut aliud pietatis officium, & opus arbitrio Confessarij commutetur? **Respondeo**, minime, quia Confessarius demandat sibi facultatis terminos transilire non potest: Nauarr. in Manual. cap. 12. num. 50. **Quid si pauper est is, qui votum fecit, & nihil dare queat?** **Respondeo**, dare oportere elemosynam licet exiguam, & tenuem, & hominis, cuius votum commutatur, paupertati parem.

Decimo quaeritur, An ei, cuius votum est legitime commutatum, si ratam habuerit commutationem, liberum sit, prestare, & exoluere id, quod prius vouerat; an vero commutatione retenta, debeat id facere, in quod est votum commutatum? **Quidam** negant id esse liberum ei, qui vouerat, quia commutati voti obligatio est iam penitus extincta, & in aliam materiam mutata, & proinde ea sola obligatio in ea materia persistit, in quam mutatum est votum. Contrarium alijs probabilius videtur: quia cum voti commutatio facta sit in aequale bonum, potest qui vouerat, ad illud, quod ante promiserat, tuta conscientia redire. **Deinde**, quia votum commutatur, & id cedit in priuilegium, fauorem, & commodum eius, qui votum fecerat: sed is, cui priuilegium datur, potest eo uti, & non uti, si velit: alioquin esset oneri priuilegium. **Adhaec**, commutatio voti fieri videtur tacita con-

ditione, ut reddatur id, in quod votum mutatur, si id ei, cuius votum permutatur, placuerit, sin minus, quod promissum est, suo tempore praestet, ac soluat. Tota enim commutatio sit gratia eius, qui vouerat, ut ipsius commodo consulatur. **Hae** sententia mihi magis probatur.

Vndecimo quaeritur, An si votum Castitatis Romani Pontificis beneficio commutetur in aliud possit deinde Episcopus illud, in quod est commutatum, relaxare, siue in aliud mutare, quando non est commutatum in materiam voti Romano Pontifici referuati. **Exemplum** propono: Titius Castitatem vouerat, id voti Romanus Pontifex in certa ieiunia, vel preces, vel elemosynas commutauit, dummodo ipse Titius caelibem vitam agat, & deinde causa subest, ut ieiunia, elemosyna, vel preces in aliud commutentur: **Quaeritur**, an Episcopus, aut Confessarius vi Iubilei ea commutare queat? **Negant** nonnulli ea commutare, aut relaxare posse, quoniam licet materia, in quam est votum a Romano Pontifice commutatum, referuata non sit per se, est tamen ex accidenti ratione primi voti commutati. Nam primum votum per se quidem non durat: sed perseverat tamen quasi virtute in ea materia, in quam illud Romanus Pontifex commutauit. **Rursus** eo ipso, quod est votum auctoritate Romani Pontificis mutatum, est onus iussu eius susceptum: at nemo potest Superioris legem, praecipuum, poenam, sententiamue commutare ex toto, vel ex parte. **Laminor Magistratus. ff. de arbit.** Alij vero arbitrantur posse Episcopum, aut Confessarium vi Iubilei delectum, & approbatum, commutare: quoniam votum Castitatis in aliam materiam, quae non est Pontifici referuata, commutatum, sublatum omnino est, quemadmodum peccatum, quod affectum est excommunicatione Romano Pontifici referuata, definit esse referuatum excommunicatione remota: ita etiam votum Castitatis, si in aliam materiam a Romano Pontifice permutetur, non amplius referuatur; eo quod referuatio est ratione materiae; ea igitur ablata referuatio cessat, ac tollitur. **Ceterum** prima sententia videtur quibusdam magis cum iure ipso, & ratione congruere propter Regulam, qua Doctores vtriusque iuris vruntur: **Actio**, & res in alterius locum subrogata vim, & naturam eius sortitur, ac sapit, in cuius locum suscepta est; at id, in quod Romanus Pontifex, votum Castitatis commutat, substituit in locum ipsius voti: ergo sicut votum est referuatum, ita etiam id, quod eius loco supponitur. **Ceterum** Romanus, *singul. 460.* cum quaesisset, an si Papa imponat poenitentiam alicui commutando votum, possit Episcopus illam poenitentiam commutare, respondet posse: & probat, quia id docet aperte Glossa in cap. tempora poenitentis, 26. *question. 7.* & ipsa Glossa probat suam sententiam ex eo, quod habetur in cap. Latorem, 33. *question. 2.* Hanc Romani, & Glossae opinionem sequitur Syluester. in verbo votum, 4. *question. 7. ad finem.* Sed haec mihi sententia dubia videtur. **Et** Cordubensis in Summa, *quest. 150.* quaerit, an vota antea commutata auctoritate eius, qui potuit commutare, possint per Confessarium vi Iubilei delectum rursus commutari, & respondet, posse, quia datur ei generatim facultas, qua possit vota omnia ex

ceptis votis religionis, & castitatis commutare. Sciendum itaque est, non esse idem commutare votum, quod est commutare pœnam impositam, eo quod votum per solutum non fit. V. G. Romanus Pontifex, facultatem Confessario dedit, ut commutet votum, quod Titius fecerat de danda certa eleemosyna quotidie pauperibus, & similiter, quia Titius multis diebus certâ illam eleemosynam nō dederat, ut promiserat, & ideo magnam pecuniæ quantitatem pauperibus ex voto debebat, remisit ex parte, videlicet, ut det minorem, quam debebat, Confessarius potest votum, quod adhuc in futurum refertur, commutare, nō tamen potest eam pecuniæ partem, quam iussu Pontificis soluere cogitur, ex toto, vel ex parte remittere. *Nauar. conf. 35. de voto.*

Duodecimò queritur, Quidnam facere debet is, cuius votum est sapius commutatum? Respondeo primò, durare semper p̄ imi voti vinculum, si nulla eius commutatio iusta fuit. **Item** tenenda est primâ commutatio, si iusta fuit, quæ per sequentes, cum iustæ non fuerint, extincta non est. **Postremò**, si omnes fuerint iustæ, fas est ei, qui vouerat, seruare postremam, siquidem iusta illa etiam fuit: Liberum etiam est ei suum primum votum exsoluere, si velit, vel primam, aut secundam voti cōmutationem, eligere, reliquis posthabitis.

Decimotertid queritur, Quid nomine maioris, vel æqualis boni intelligatur, in quod votum de more commutatur? Respondeo, non intelligi omne id, quod est Deo gratius, & magis acceptū per se, hoc est, ex natura operis, quod fit, sed id, quod ei, qui vouit, est melius, commodius, & aptius ad Dei gratiam, & charitatem assequendam, & ad votum quod fecit, implendum. Vnde in cōmutandis votis consideranda, & perpendenda est eius, qui voto se Deo obligauit, utilitas potius, quam materiæ magnitudo. V. G. vouit Titius, ad domandam sensus, & carnis libidinem ieiunia, quæ sunt opera, & officia Temperantiæ; preces quidem, quæ ad Deum fundi solent, & eleemosynæ in pauperum v̄sus dari solitæ, quæ sunt Religionis, & misericordiæ actus, maioris virtutis sunt opera, non tamen ob id, cuiusmodi votum in preces, vel eleemosynas commodè mutatur: quandoquidem ad libidinem refranandam, & cohibendam non sunt æquè vtilis, ac ieiunia, & aliæ piæ, & religiosæ corporis castigationes. Pari ratione vouet quis, eleemosynas ad auaritiâ comprimendam: dubium non est, quin sint alia opera per se natura sua meliora, sed fortassis ei, qui vouit, minus apta, & opportuna remedia ad eum finem assequendum. Est igitur consideranda eius, qui vouit, cōditio: id enim quod erit illi melius, erit pariter Deo gratius. Quo fit, ut in votis commutandis expendi debeat difficultas, & labor, qui perferri deberet in promisso præstando: Considerandæ item sunt impensæ, & sumptus, quos facturus erat, qui vouerat: An etiam illa materia magis eius interfit, ita, ut sit ei vtilior, & commodior futura. Exempli causa, Titi⁹ ad loca sancta peregrinationem piæ, & religiosè vouit, videtur enim est, an pedibus esset iter facturus: nam tunc iter vnus diei (quod atinet ad laborem peregrinationis) cum vnus diei ieiunio commodè com-

mutatur: & iter duorum dierū, cum ieiunio duorum dierum, & sic deinceps. Quod si non erat pedibus peregrinaturus, tūc iter quatuor, vel quinque dierum iure in vnus diei ieiunium commutatur, & impensæ in eleemosynas, & v̄sus pauperum. In commutandis denique votis, oportet seruari æqualitatem, quod tamen non oportet scrupulosè accipere, sed sufficit arbitrium boni viri, cessante fraude, & lata culpa remota. Sic ait Sylu. *votum 4. q. 8. ad finem.*

Decimoquartò queritur, An votum, quo quis vouit daturum se eleemosynam in certos pios v̄sus, videlicet, ad sustentandos Collegij, hospitaliū domus pauperes, possit auctoritate Episcopi commutari? Hanc quæstionem c. proximi sequenti commodius diluemus.

Decimoquintò queritur, An omnia vota, quæ quis ante vitam Monasticam emiserat, iure ipso in ingressum ad Religionem commutentur, ita ut omnino finiatur, & desinant, quum primum quis, ut Nouitius in Religionem admittitur, & incipit, ut Tyro in Religione militare: an verò potius per solemnem expressam, vel tacitam Religionis professionem extinguatur, & cessent? Hanc etiam quæstionem tractat Syluester *votum 4. q. 7. versical. Tertium, secundum Archiepiscopum: & ego eam tractaui ex parte supra hoc libro. cap. 17. quest. 20. & 21. & iterum tractabo cap. sequenti.*

Decimosexto queritur, An is, cui conceditur facultas commutandi vota, possit iure vota commutare, etiâ si fuerint iure iurando firmata? Hanc quæstionem supra tractaui *hoc libro cap. 10. q. 2. vbi dixi, probabilius esse, non posse, quia votum, & iusiurandum sunt vincula omnino diuersa, ergo non eo ipso, quod quis potest ex facultate sibi commissâ, & demandata, vnum soluere, potest, & alterum. Quidam putant Sotum lib. 8. de iust. q. 1. art. 9. ad finem, & Caiet. 2. 2. q. 89. art. 9. oppositum docuisse: sed reuera nihil huius quæstionis meminerūt, solum illis locis dixerunt, votum esse arctius vinculi, quam iusiurandum: & eum, qui potest voti vinculum soluere, posse queque soluere iusiurandi vinculum. Sed loquuntur de eo, qui potest ordinaria auctoritate voti vinculum soluere, cuiusmodi est Episcopus: non de eo, qui a voti nexu, & Religione aliquem soluit priuilegio, seu facultate commissâ: ut dixi supra cap. 10. q. 2.*

Decimoseptimò queritur, An is, cui demandatur, facultas commutandi votum, possit per alterum votum commutare? De hac quæstione capite sequenti tractabo.

Decimoctauò queritur, An cui committitur potestas commutandi votum alicuius, possit commutare pœnas ex voto violato contractas? Hanc etiam quæstionem capite sequenti dissoluam.

Caput XIX.

De Votorum Absolutione.

A Nimaduertendum est, in hoc capite Absolutionem voti non intelligi eam, qua quis absoluitur à peccato, quo votum violauit, sed eam, qua quis voti Religionis nexu, & vinculo soluitur, quæ a Canonici iuris consultis, Theologis, & Summis voti dispensatio dicitur. Nā sicut cū

quis